

Асоціація аспірантів-юристів

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ВІТЧИЗНЯНА ЮРИДИЧНА НАУКА
В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ»**

11-12 травня 2013 р.

Частина II

м. Харків

Асоціація аспірантів-юристів

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ВІТЧИЗНЯНА ЮРИДИЧНА НАУКА
В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ»**

11-12 травня 2013 р.

Частина II

м. Харків

ББК 67.0
УДК 340
В 54

В 54 «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (м. Харків, 11-12 травня 2013 року). – у 2-х частинах. – Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2013. – Ч. II. – 108 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Асоціації аспірантів-юристів не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності», які містять дослідження з загальнотеоретичної юриспруденції та з основних галузей права і юридичної науки: міжнародне, адміністративне, фінансове, конституційне, цивільне, господарське, кримінальне та трудове.

ББК 67.0
УДК 340

ЗМІСТ

НАПРЯМ 4. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Кібальник І. В. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ	6
Коврига О. М. ПОНЯТТЯ ТА ВЛАСТИВОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	9
Коршакова О. М. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	11
Кравченко Т. В. ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОМЕРЦІЙНІ НАЙМЕНУВАННЯ	13
Кудря Т. А. ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА ЗВЕРНЕННЯ З ПОЗОВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	16
Літвін А. О. ДО ДИСКУСІЇ ПРО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ СВДКА В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	19
Ніжинський С. С. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ МИТНИМИ ОРГАНАМИ.....	22
Подлетнікова В. В. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ЦІНИ ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ	24
Пташник І. Р. MECHANISM OF TRANSPLANTATION OF ARTIFICIAL ORGANS IN THE EUROPEAN UNION	28
Семенюк І. В. ПОНЯТТЯ ТА КРИТЕРІЇ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ	31
Семенякіна К. О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛЮЧЕННЯ УЧАСНИКА З ТОВ.....	34
Семків В. В. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	37
Сирота І. Л. ГОСПОДАРЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	40
Сирота І. Л. ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	42
Хоптова О. В. ПРАВОВА ПРИРОДА НЕУСТОЙКИ.....	44
Цедік С. Д. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНИ.....	45
Шевченко І. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНОЇ ГРИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	48

Виключити з товариства з обмеженою відповідальністю можливо лише одного учасника, а групове виключення – не допускається. Це зумовлено: - індивідуальністю випадку щодо кожного учасника, збиранням доказової бази для обґрунтування підстав виключення з товариства [4, с. 32]; – можливістю виникнення проблем щодо переформування установчої та фінансової документації при оскарженні відповідного рішення загальних зборів одним із учасників, якого виключено; – неможливості проведення загальних зборів через їх неповнозначність, та у подальшому не легітимність прийнятого рішення через володіння учасниками у сукупності більше ніж 50 % голосів.

Рішення про виключення приймається, якщо за нього проголосують учасники, які у сукупності володіють більше як 50 відсотками загальної кількості голосів. Дана норма свідчить про неможливість виключення учасника, який володіє часткою у розмірі – 50 відсотків статутного капіталу. Відповідне рішення оформлюється у вигляді протоколу [2, с. 137; 5].

Наслідки виключення учасника товариства такі самі, як і при виході учасника з товариства, тобто застосовуються статті 54, 55 Закону України «Про господарські товариства», відповідно до яких учаснику виплачується вартість частки майна, пропорційно його частці у статутному капіталі цього товариства, відповідна частина прибутку та повернення у натуральній формі майна, яке було передано учасником у користування товариству за виїнятком суми шкоди завданої товариству з боку учасника. На практиці існують випадки, коли невірно визначено та виплачено дійсну частку учасника. Відповідно до частини 1 статті 1215 Цивільного кодексу України, не підлягають поверненню грошові суми наданих фізичній особі, як засіб до існування. Отже, надлишково сплачені кошти при виключенні учасника поверненню не підлягають.

Цивільний кодекс України та спеціальний Закон практично оминає інститут виключення, як підставу припинення корпоративних прав. Отже, необхідно внести доповнення щодо поняття, підстав, порядку, правових наслідків виключення та судового захисту порушених корпоративних прав учасника ТОВ. Також, на законодавчому рівні необхідно встановити перелік корпоративних спорів, які потребують втручання з боку судових органів, це стосується безвихідної ситуації яка виникає при неможливості виключення учасника якому належить частка у розмірі 50 відсотків статутного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Блажко Р. Виключення учасника з ТОВ / Р. Блажко // Правовий тиждень. - 2009. - №31. - С. 157–161.
2. Борисов В. До проблеми корпоративних прав учасників підприємницьких товариств / В. Борисов, С. Казанцев // Вісник Академії правових наук України. - 2007. - №4. - С. 133–140.
3. Булгаков С. Виключення учасників із складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю / С. Булгаков // Юридичний журнал. - 2009. - №3. - С. 116–117.
4. Бурлаков С. Практичні аспекти виключення учасника зі складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю / С. Бурлаков // Юридичний радник. - 2009. - № 4. - С. 30–34.

5. Городецька І. Зміна складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю / І. Городецька // Юридичний журнал. - 2002. - №2 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=419>
6. Ковалишин О. Р. Докази в корпоративних спорах / О. Р. Ковалишин // Вісник Академії адвокатури України. - 2011. - №1 (20). - С. 37–43.
7. Ковалишин О. Р. Непрямий (похідний) позов як засіб захисту учасників корпоративних відносин / О. Р. Ковалишин // Вісник Ікадемії адвокатури України. - 2010. - №1. - С. - 61–67.
8. Корпоративне право України: підр. [Луць В.В., Васильєва В.В., Кібенко О.Р. та ін.]; під ред. Луць В. В. - К.: Юрінком Інтер, - 2010. - 384 с.
9. Кравченко С. С. Право участі в управлінні господарським товариством / С. С. Кравченко // Адвокат. - 2010. - №10. - С. 16–20.
10. Крупка Ю. М. Науково – практичний коментар Закону України «Про господарські товариства» // Ю. М. Крупка – К.: Юрінком Інтер, - 2008. - 272 с.
11. Лещенко Р. Практичні аспекти корпоративного управління товариства з обмеженою відповідальністю / Роман Лещенко // Юридична газета. Корпоративне право. - 2011. - №13. - С. 20–21.
12. Штерн Г.Ю. Корпоративне управління: навч. посіб. / Г. Ю. Штерн– Харків: ХНАМГ, - 2009. - 278 с.

Семків В. В.

аспірант кафедри цивільного права

Юридичного інституту

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

м. Івано-Франківськ, Україна

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Природні ресурси є особливого характеру об'єктами. Питання віднесення природних ресурсів до об'єктів цивільних прав, попри чітку позицію законодавця з цього питання, все ще викликає дискусії у науковій літературі. Варто зазначити, що ЦК України 1963 року не визначав землю (а тим більше інші природні ресурси) в якості нерухомості та й взагалі говорити про природні ресурси як предмет цивільно-правових договорів на час монопольної державної власності на всі природні ресурси було передчасно. Ситуація змінилася з прийняттям низки ключових економічних законів, серед яких Закон України «Про власність» 1991 року. Новий ЦК України у ст. 181 закріпив нерухомий статус земельним ділянкам та об'єктам, що на них розташовані, тим самим юридично визнавши землю майном [1]. По суті це був революційний крок у становленні земельного ринку України. Тим не менше цей факт викликає чимало суперечок у науковій літературі. Так, вважається, що юридичне визнання природних ресурсів майном, не означає визнання їх статусу як майна в економічному сенсі. Н. І. Титова підкреслює, що землі існують об'єктивно, без впливу людини, на відміну від майна у широкому цивілістичному розумінні [2, 11]. Висловлюються також думки стосовно того, що певні об'єкти можуть бути нерухомістю не будучи при цьому майном, як, наприклад, природні ресурси [3, 46].

Ми ж стоїмо на позиції, що земельні ділянки, ділянки надр, водні об'єкти, лісові ділянки є не просто нерухомістю, а є основними об'єктами нерухомості, так званою нерухомістю за природою. Обороти таких об'єктів має здійснюватися в тих межах, в яких він допускається спеціальним законодавством. Ділянки надр, водні об'єкти, лісові ділянки за сучасним законодавством є окремими природними ресурсами і, як і земельні ділянки, є нерухомістю в силу своїх природних фізичних властивостей, а не тому, що є нерозривно пов'язаними із земельною ділянкою і складають з нею єдине ціле.

Тим, не менше, не вдаючись у наукову дискусію з приводу доцільності визнання природних ресурсів майном, ми опираємося на законодавчу позицію ЦК України, який визнає природні ресурси в якості об'єктів цивільних прав. Більше того, саме природні ресурси були історично першими об'єктами цивільних правовідносин. На підтримку такої позиції законодавця ми приєднуємося до В. М. Баранова, який виділяє ряд ознак, притаманних природним ресурсам як об'єктам цивільних прав [4, 53-54]. Серед таких ознак виділяють можливість задовольняти матеріальні і нематеріальні потреби суб'єктів цивільних правовідносин; кількісна і якісна відокремленість один від одного (майже всі природні ресурси є об'єктами кадастрового обліку); системність. Внутрішня системність природних ресурсів не викликає ніякого сумніву, адже природа є, напевне, найскладнішою з усіх систем. Щодо зв'язку природних ресурсів з іншими об'єктами цивільних прав, то можна впевнено сказати, що в кінцевому рахунку більшість цивільних відносин виникають саме з приводу навколишнього середовища або ж пов'язані з тими відносинами, які виникають з приводу навколишнього середовища.

Разом з тим природні ресурси як об'єкти правовідносин становлять особливу категорію, що і обумовлює специфічність їх правового режиму. Перш за все, природні ресурси виконують життєзабезпечувальні функції – фізіологічне існування людини унеможлиблюється за відсутності будь-якого природного ресурсу (у зв'язку з цим більшість природних ресурсів у глобальному контексті розглядаються з точки зору міжнародно-правової концепції «загальної спадщини людства»); по-друге, фактичне панування людини над природним ресурсом як форма реалізації прав володільця є відносною; по-третє, щодо природного ресурсу, то вартісна його оцінка як матеріального об'єкта носить синкретичний, конкретно історичний характер [4, 86-88].

Розглядаючи природні ресурси в якості об'єктів цивільних прав та предмета природноресурсових договорів не можливо оминати увагою саме поняття «природний ресурс», яке зустрічається досить часто, але однакового розуміння, на жаль, не має. Так, широке тлумачення терміну «природний ресурс», як компонента природи, який використовується людиною, часто зустрічається у загальній літературі, в той час як спеціальна (юридична) література розглядає природні ресурси набагато вужче. Тут йдеться про лише такі компоненти природи, які «не відірвані» від екосистеми і перебувають у постійній взаємодії з нею. Іншими словами під природним ресурсом розуміють певну сукупність запасів природних речовин, природної енергії чи певну корисну властивість природного об'єкта, яка використовується суспільством для задоволення своїх потреб [5, 87]. Існування у науковій літературі таких понять як «природний об'єкт» і «природний компонент» інколи викликає плутанину у правильному використанні термінологічного апарату. Інколи ці поняття навіть ототожнюються з по-

няттям «природний ресурс». Однак слід пам'ятати, що такі поняття як «природний об'єкт» і «природний компонент» є загальними і нейтральними по відношенню до людини, поняття «природний ресурс» визначає ту частину навколишнього середовища, яка використовується людиною і носить майновий характер. Саме тому, якщо йдеться про регулювання цивільним правом відносин, які стосуються природних благ, то ми використовуємо термін «природні ресурси». Н. Р. Кобецька переконана, що навіть при формально більш правильному застосуванні поняття «природний ресурс» при характеристиці відносин по використанню природної матерії та договірних відносин необхідно враховувати наступну їх специфіку: вони є об'єктами природного походження і не створюються людською працею; не підлягають простому відтворенню в процесі виробництва, як товар, частина з них є вичерпними, всі вони існують у нерозривному зв'язку між собою, з навколишнім середовищем тощо [6, 262].

Перелік природних ресурсів у загальних рисах відображений у ст. 5 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» і включає такі природні ресурси як земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та іншу рослинність, тваринний світ. Очевидно, що такий законодавчий перелік природних ресурсів навряд чи може вважатися точною класифікацією природних ресурсів за видами. Так, І. А. Дроздов вважає, що природні ресурси необхідно розподілити на такі види: земля, надра, води, ліси, тваринний світ і атмосферне повітря [7, 6].

Отже, природні ресурси (земельні ділянки, водні об'єкти, лісові ділянки, ділянки надр і мисливські угіддя) є, перш за все, особливого характеру об'єктами, такими, що володіють достатнім об'ємом природноресурсової специфіки для того, щоб повноцінно виступати в якості предметів відповідних договорів на природокористування та такими, що не втрачають своїх натуральних властивостей у процесі використання (неспоживні речі) – тобто об'єкти нерухомості.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: за станом на 18 січня 2009 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2009. – Ст. 192–196. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Титова Н. І. Землі як об'єкт правового регулювання / Н. І. Титова // Право України. – 1998. – №4. – С. 10–15.
3. Чубуков Г. В. Земельна нерухомість в системі російського права / Г. В. Чубуков // Государство и право. – 1995. – №2. – С. 45–49.
4. Баранов В. М. Гражданско-правовое регулирование оборота природных ресурсов: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В. М. Баранов. – М., 2007. – 163 с.
5. Кобецька Н. Р. Екологічне право України: навчальний посібник / Надія Романівна Кобецька. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
6. Кобецька Н. Р. Договори на використання природних ресурсів // Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. В. В. Луця. – К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. – 300 с.
7. Дроздов И. А. Договоры на передачу в пользование природных ресурсов: Учебно-практическое пособие / И. А. Дроздов. – М.: «Проспект», 2001. – 120 с.